Tekst en foto's: DirkJan Dekker

Waar ligt Viane?

Volg vanuit Bruinisse de N59 richting Zierikzee. Sla bij de stoplichten van Nieuwerkerk linksaf richting de Oosterschelde en rijd door tot aan de Oosterscheldeweg. Er kan geparkeerd worden bij het opvallende glazen huis en het weeghuisje of bij het haventje.

Het was aangenaam weer met een zacht windje en half bewolkte lucht.
Het eerste wat opviel was een futuristisch glazen huis, een onderhouden weeghuisje uit 1917, een dichtgeslibd haventje langs een zeer ruim bestraat verwaarloosd terrein, een betonnen muur langs twee zijden van het terrein, en aan de kant van de Oosterschelde veel oudroest en een lange dam, naar links afbuigend.
Bij eb werd een zeer groot gebied zichtbaar van slikken, poelen met oesters en schelpen aan weerszijden van de dam, welke bestaat uit oude Vilvoordse stenen.

Onze interesse was in eerste instantie gericht op de dam en poeltjes.
Maar het totale beeld was dermate intrigerend, dat ik mij afvroeg wat zich hier in het verleden allemaal afgespeeld had.

Een kort historisch overzicht van Viane, zijn gemaal en zijn haventje

Viane bestond in 1840 uit 11 huizen, met 80 inwoners. In 1947 stonden er nog maar 6 huizen met 23 inwoners. In 1953, na de watersnoodramp, moesten woningen worden afgebroken.Nu, in 2018, staat er nog maar één huis met adres Viane 1, met nul inwoners.

Het Vianegemaal
Het spuibekken en het oude gemaal zijn nog steeds goed zichtbaar. Het gemaal, gebouwd in 1878, diende voor de afwatering van de polders Oosterland en Sirjansland. Het werd in 1957 vervangen door een electrisch gemaal bij Ouwerkerk.

Het haventje van Viane stamt uit de middeleeuwen. Tot aan de 19e eeuw was het een aanlegplaats voor een veer en beurtschippers. Er waren veerdiensten naar St Maartensdijk in combinatie met Scherpenisse, en naar Stavenisse in combinatie met Dordrecht en Rotterdam.

In 1900 werd een tramlijn aangelegd van Zijpe naar Brouwershaven via Zierikzee. Dit betekende het einde van de veerdiensten van en naar Viane.
Wel bleef een voetgangers- en fietspontje actief tot aan 1968. Ook bleef het haventje in gebruik voor vervoer van landbouwproducten.

In 1954 werd begonnen met een scheepssloperij op het terrein rondom het haventje. De sloperij stopte zijn activiteiten in 1985. De restanten ervan zijn nog steeds te zien.

Tot 2011 was in het Groene huis een Mini Maritiem Museum Viane gevestigd.
Helaas werd het Groene huis in 2013 afgebroken door een nieuwe eigenaar, waarna deze een nieuw pand liet bouwen, het Glazen huis.

Het weeghuisje stamt uit 1957, de verwijzing naar 1917 slaat op het oude huisje. Dit huisje stond lager op de dijk, en werd door een storm in 1956, samen met een stuk dijk, weggeslagen.

Het Groene huis, afgebroken in 2013

Het nieuwe Glazen huis, staat leeg sinds 2013

Het Weeghuisje, uit 1957

Overblijfsel van de scheepssloperij

De strekdam

De strekdam diende als bescherming tegen dichtslibben van het kanaal van het haventje naar de vaargeul. De dam met geschatte lengte van 700 meter is nog in goede conditie.
De foto is zo te zien genomen bij eb, de donkere plekken zijn heldere poelen, met een bodem rijk aan schelpen en oesters, met wieren, zeeanemonen en broodsponzen.
Het middengedeelte van de strekdam is begroeid met kussentjes roodwier.
De vaargeul is goed zichtbaar.
De witte plek links van het haventhe is een schelpenstrandje, begroeid met een aantal Gele hoornpapavers.

Eb, zicht vanaf het begin van de dam

Drie uur na eb, met zicht vanaf de dijk bij het weeghuisje

Waarnemingen ter plekke (met dank aan Marthe)

Klein darmwier (Blidingia minima)
Onregelmatig vederwier (Bryopsis hypnoides)
Zeesla (Ulva lactuca)
Blaaswier (Fucus vesiculosus)

Knotswier (Ascophyllum nodosum)
Gaffelwier (Dictyota dichotoma)
Kleine zee-eik (Fucus spiralis)
Knoopwier (Gracilaria gracilis)
Iriserend kraakbeenwier (Chondria coerulescens)
Lapwier (Palmaria palmata)
Stijf priemwier (Agardhiella subulata)
Slijmerige drakentong (Grateloupia turuturu)
Iers mos (Chondrus crispus)
Kernwier (Mastocarpus stellatus)
Vlak geleiwier (Gelidium vagum)
Veelvertakt pluimwier (Dasysiphonia japonica)

Gewone broodspons (Halichondria panicea)
Paardeanemoon (Actinia equina)

Wat foto's van waarnemingen ter plekke

Paardeanemoon

Paardeanemoon op drooggevallen steen

Slijmerige drakentong

Slijmerige drakentong, jong, L=15cm

Gewone broodspons, net boven water

Gewone broodspons
Let op de de Zeer Kleine Roodwiertjes, als plukjes gehecht aan kleine Knoopwiertjes

Determinaties

Moeilijke, zeer kleine wiertjes had ik in een bakje, gevuld met Oosterscheldewater, meegenomen naar huis, om te determineren met behulp van een microscoop, een 5 cm hoge glazen beker gevuld met zout water, platte glaasjes waartussen stukjes van een wier geklemd kunnen worden, en een macrofototoestel.
Als je een klein wiertje uit het water haalt, klitten alle takjes aan elkaar. In water spreidt het zich weer zodat het beter bekeken en gefotografeerd kan worden.

Opvallend veel zeer kleine wiertjes kwamen in de poeltjes voor, vaak gehecht aan jong Knoopwier.
Op Iriserend kraakbeenwier zaten zwarte en witte urntjes.
Er werden ook buiswiertjes gevonden.
Het korstmoswier, als toefjes groeiend op de Vilvoordse stenen van de dam, bleek Klein geleiwier te zijn.

Dam, tussen de Vilvoordse stenen zijn bruin-rode toefjes van Klein geleiwier te herkennen

Detail van de stenen met Klein geleiwiertjes

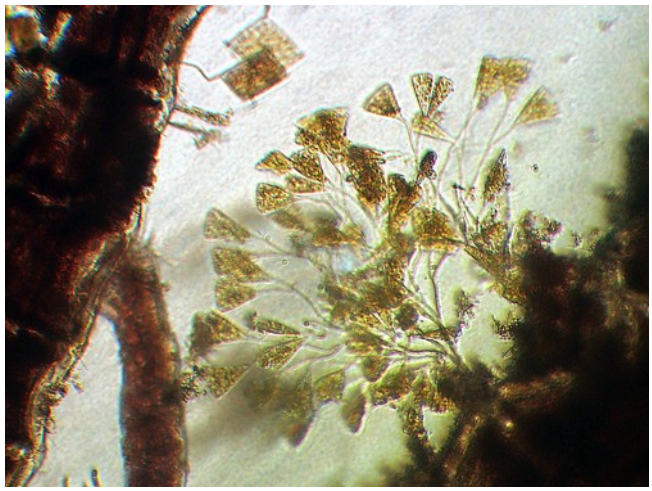
Klein geleiwier, macrofoto. Zo ziet het eruit met een loep, 10x vergroting

Klein geleiwier, enkel takje, L=8 mm
Gefotografeerd vanuit een bakje water

Fijn buiswier (Polysiphonia stricta)
Met vier pericentrale cellen rondom de kerncel
Met urntjes (vruchtlichamen)

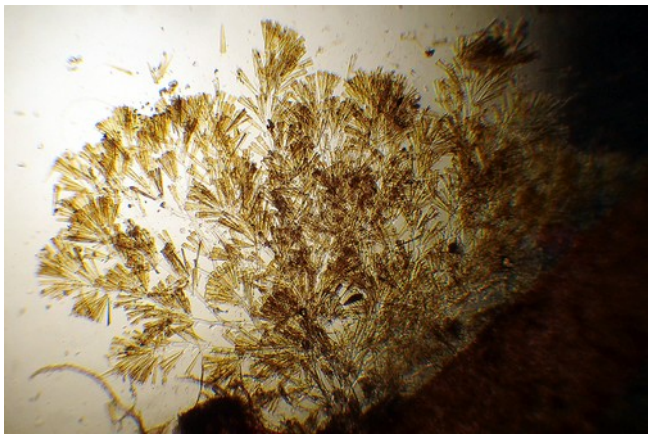
Tussen toptakjes van het Fijne buiswier kwam ik twee typen kiezelwiertjes tegen, rechthoekige en driehoekige doosjes, L=1,5mm

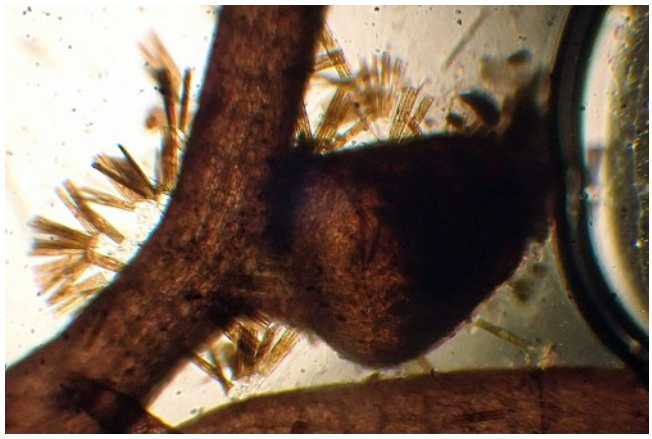
Iriserend kraakbeenwier, met vruchtjes

Detail Iriserend kraakbeenwier
Witte (jong) en zwarte urntjes
Op de achtergrond een buiswier en een kiezelwier (groenig bosje)

Staafvormige kiezelwiertjes op Iriserend kraakbeenwier, L=0,25mm

Staafvormige kiezelwiertjes rondom een urntje op Iriserend kraakbeenwier

Onregelmatig vederwier, L=2,5cm

Klein darmwier, L=5cm

Gaffelwier vermengd met Knoopwier, L=6cm

Veelvertakt pluimwier, L=3cm

Knoopwier waarop een Zeer Klein Roodwier:
Callithamnion sp. L=5cm
Zie ook de foto van de Gewone broodspons

Callithamnion sp.
Kenmerk: één zijtakje per cel in de hoofdtak
L=3mm
Het wiertje zit ingeklemd tussen twee glaasjes, de zwarte blaasjes zijn luchtbellen

Wat zijn kiezelwieren?

Zie Wetenschappelijke Mededelingen KNNV, nr 164, juni 1984, A. van der Werff

Kiezelwieren of Diatomeeën zijn microscopische ééncellige plantaardige organismen, waarvan de celinhoud omgeven is door een celwand van kiezelzuur. De celwand bestaat uit een doosje met daarover heen een deksel.
Doosje en deksel hebben verschillende vormen per soort, met openingen in doosje en deksel in verschillende patronen.

De celinhoud bestaat uit een celkern en kleurstoflichamen (groen chlorophyl en oranje carotine, met elkaar een geelbruine kleur).

Het koolzuurassimilatieproces produceert geen zetmeel en suikers zoals bij de meeste plantaardige organismen, maar een vette olie, welke als druppels olie worden afgescheiden.

Vele vissen ontlenen hun hoge vetgehalte indirect aan de kiezelwieren:
- Kiezelwieren is het hoofdvoedsel van krill,
- Krill is een belangrijke voedselbron voor vissen en Baleinwalvissen.

Ook aardolie is indirect afkomstig van kiezelwieren.

Kiezelwieren leven in een vochtig milieu (zoet, zout, grote wateren, poeltjes. grond).
Ze zweven in het water of zitten vast op een organisme of dood materiaal.

Voorbeeld: Synedra capitata (lengte streepjes 10 um)

